

**Mittetulundusühingu Saarte Kalandus
uue rahastusperioodi (2023 – 2027) arengustrateegia avaliku
arutelu/kaasamiskoosoleku**

PROTOKOLL

Koosoleku aeg ja koht: 19. 05. 2023. a Kuressaare, Nasva klubi (Sõrve mnt 53, Nasva alevik, Saaremaa vald).

Koosoleku algus: kl 15.20

Koosoleku lõpp: kl 16.15

Teade kaasamiskoosoleku kohta ilmus 11. 05. 2023. a Saarte Hääle numbris

Koosolekul osales 19 inimest (osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile).

Koosolekut juhatas: Heino Vipp

Koosolekut protokollis: Hille Tānak- Helde

PÄEVAKORD

1. EMKVF meetme „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine“ määruse ja Saaremaa kalanduspiirkonna arengustrateegia koostamise hetkeseis.

2. Kohalt algatatud küsimused.

1. EMKVF meetme „Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine“ määruse ja Saaremaa kalanduspiirkonna arengustrateegia koostamise hetkeseis.

KUULATI Heino Vipp

Kokkuvõtte sõnavõtust

14. mail sain regionaalministri nõunikult Neeme Suurelt määruse ilmunise kohta niipalju infot, et mai lõpus/juuni alguses läheb määrus kooskõlastusringile, siis EL komisjoni, siis seirekomiteesse ja vastuvõtmise aeg on prognoositavalt selle aasta august/september. Sellest ajagraafikust tulenevalt saame oma strateegia vastu võtta millalgi aasta lõpus. Esimene taotlusvoor toimub prognoositavalt 2024. a I poolaastal.

Uus arengustrateegia tööversioon on ühingu kodulehel üleval ja sellega saavad kõik jooksvalt tutvuda, eriti midagi peale viimast koosolekut ei ole täiendatud (lisatud on statistikasse 2022. a andmed), valminud on üldosa ja perioodi 2014-2020+ ülevaade.

Järgnevalt tutvustab H. Vipp uue rahastusperioodi tegevussuundi ja toetatavaid tegevusi (teave põhineb MEMst saadud infol).

Tegevussuunad, mille elluviimiseks antakse projektitoetust, jaotatakse kohaliku arengu strateegias järgmistelt:

1. Vee- eluressursside väärindamise ja otseturustamine.

Investeeringute toetamine, mis suurendavad ranna ja sisevete kalurite sissetulekuid ja konkurentsivõimet kalandustoodete turul, aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning aitavad kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid. Näiteks: *investeeringud kala käitlemise ja töötlemise seadmesse, nõuetekohase jahutamise ja säilitamise seadmetesse ja transporditingimuste parendamisse. Otseturustamise arendamine, näiteks: statsionaarsed ja mobiilsed müügipunktid, toodete eksponeerimiseks, säilitamiseks ja jahutamiseks vajalikud seadmed. Samuti infotehnoloogilised lahendused (kassasüsteemid jms) ning e-platvormide arendamine kaupade müügiks. Tootearendus, et laiendada kalurite pakutavat tootevalikut ning võtta kasutusele seni vähe kasutatud kalaliike. Visuaalse identiteedi väljaarendamine ja nõuetekohaste pakendite väljaarendamine.*

Investeeringud, mis aitavad kaluritel oma tootmis ja turustamisüksusi üle viia süsinikneutraalsetele energiaallikatele.

Siit tegevussuunast on abikõlbuliku taotlejana täiesti välja jäetud sisemaal paiknevad kalakasvatused. Ministeeriumil on eraldi toetusmeede vesiviljelejatele aga nagu selgus, siis toetust saavad sealt küsida ainult avamerekalakasvatused. Tegemist on ebavõrdse kohtlemisega ja selle küsimusega tuleb tegeleda.

Toetuse määrad:

1. 80% kui tegemist on tulundusühistuga, kelle liikmeteks on vähemalt viis (5) kalapüügiettevõtjat, kellel on kalapüügiõigus KPS § 51 lõige 1 tähenduses ning, kes saavad piisaval määral tulu merekalapüügist
2. 70% kui tegemist on mikroettevõtjaga, kellel on kalapüügiõigus KPS § 51 lõige 1 tähenduses ja, kes saab piisaval määral tulu merekalapüügist.

2. Sadamate taristu parendamine ja pakutavate teenuste mitmekesistamine.

Investeeringute toetamine, mis mitmekesistab kohalikul olulistel ranna ja seivritel kasutatavate kalasadamates pakutavaid teenuseid, pakub kaluritele kala lossimise ja hoiustamise teenuseid ning võimaldab sadamates hoida kalapüügiäraseid. Investeeringute toetamine mis keskenduvad mere ja tööohutusele väikesadamates ja vähendava ekstreemsetest ilmastikuoludest tulenevaid kahjustusi sadamataristule. Näiteks: *investeeringud, mis tagavad, et sadamarajatised peavad paremini vastu ekstreemsetele ilmastikutingimustele ja*

võimalikele ülejutustele, kaitsevad sadamabasseini täitumist setetega ekstreemsete tormide tagajärjel. Investeeringud, mis aitavad kaasa kala säilitamise tingimuste parendamisele, et vähendada kliimamuutustest tuleneva vee soojenemisega kaasneva kala kvaliteedi langust. Investeeringud, mis laiendavad ranna ja sisevetel kasutatavate sadamates pakutavaid teenuseid, näiteks: teenused harrastus kalapüüdjatele, sündmusturismi arendamine, mereturismiteenuste arendamine jms. Investeeringud, mis suurendavad töö ja mere ja navigatsiooniohutust sadamas, samuti investeeringud mis parendavad kalurite olmetingimusi.

Kohaliku arengu strateegias tuleb nimetada sadamad, kus kohalik tegevusrühm näeb vajadust investeeringute järele. Sadama nimistusse arvamisele peab eelnema põhjalik analüüs, mil moel investeeringud aitavad kaasa kalanduse arengule piirkonnas.

Analüüsitakse lossimiskoguseid sadamas ning sadamat kasutavate kalurite arvu, kusjuures mõlemad komponendid tuleb vaadelda koosmõjus. Näiteks: *sadamas võib olla küll arvukalt kalureid, kuid nende lossimiskogused on niivõrd väikesed, et sadam kalasadamana ei ole piirkonnas oluline ning puudub ka perspektiiv, et see võiks oluliseks muutuda ka peale investeeringute tegemist.*

Analüüsitakse kalurite ja muude sadamat kasutavate isikute suhet, näiteks: *sadamat kasutavate kutseliste kalurite arv on küll arvestatav, kuid võrreldes muude isikutega, kes sadamat kasutavad, kaduvväike.* Sellisel juhul ei ole kuidagi põhjendatud investeeringud terves sadamas, vaid ainult selles osas mida kasutavad kutselised kalurid. Analüüsitakse sadama geograafilist paiknemist piirkonnas, samuti looduslikke olusid ja kalapüügi piirkondasid konkreetse sadama juures. Näiteks: *kui kaks sadamat asuvad geograafiliselt väga lähestikku, nende püügi piirkonnad kattuvad samuti on sarnased looduslikud olud ei ole mõlema sadama arendamine kuidagi põhjendatud ning kohaliku arengu strateegias tuleb valida välja üks sadam.*

Analüüsitakse eelnevalt sadamas tehtud investeeringuid ja investeeringute vajadust tulevikus, näiteks: *varasemalt on sadas tehtud arvukalt investeeringuid ning sadamas on praktiliselt välja arendatud kõik vajalikud teenused, samuti ei ole võimalik, vajalik või mõistlik sadamas välja arendada uusi teenuseid.* Sellisel juhul ei ole sadama paigutamine investeeringuid vajavate sadamate nimistusse kuidagi põhjendatud, samuti ei ole põhjendatud investeeringuvajaduste „teesklemine“. **Arendamist vajavate sadamate nimekirja koostamisel tuleb silmas pidada eelkõige kalanduslikku aspekti.**

Teenuseid mitmekesistavad investeeringud ei saa olla eesmärk omaette vaid need aitavad kaasa sadama haldajatel sadama halduskulude katmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1136 artikli 13 punkti i alusel uute sadamate rajamine rahastamiskõlbmatu.

Sadamate tegevussuunal ei ole enam peal toetuse suuruse piirangut nagu eelmisel perioodil oli ja seepärast tuleb sadamapidajatel väga täpselt analüüsida, milliseid investeeringuid ja millises mahus on igas konkreetsetes kalasadamas vaja teha.

Strateegiasse lisatavate sadamate teema detailsemalt on päevakorras 15. 06. 2023. a toimival kaasamiskoosolekul.

Toetuse määrad:

1. 100% kui tegemist on KOViga või KOV asutusega, või siis MTÜ või SA-ga, mis on asutatud KOV poolt ning mille häälest 50% on KOV-il
2. 80% kui tegemist on kalandussektori MTÜ või SA-ga
3. 50% kui tegemist on ettevõtjaga, kellel on kalapüügiõigus KPS § 51 lõige 1 mõistes.

3. Majandustegevuste mitmekesistamine.

Investeeringute toetamine, mis mitmekesistavad ranna ja sisevete kalurite majandustegevust ja loovad ranna ja sisevete kaluritele uusi sissetulekuallikaid ning suurendavad nende sissetulekuid. Investeeringute toetamine mis aitavad paremini toime tulla kliimamuutustest tulenevate muutustega ning aitavad kasutusele võtta süsinikneutraalseid alternatiivseid energiaallikaid. Kalanduses tegutseva ettevõtja sissetulekud on suures sõltuvuses püügi hooajalisusest, kalaressursist, ilmastikuoludest ja kala hinnast. Majandustegevuste mitmekesistamise tegevuste laiem eesmärk on võimaldada kaluritele lisaissetulekut kalandussektorst lahkumata, luua uusi töökohti ja ettevõtteid rannapiirkondadesse. *Näiteks: investeeringud mis aitavad kasutusele võtta piirkondade ressursse (pilliroog, ravimuda, vetikad jms) ja paremini ära kasutada positiivseid turismitrende kalanduspiirkondades.* Investeeringud, mis aitavad kaasa ranna ja sisevete kalurite majandustegevuse laienemisele teistesse sektoritesse, näiteks metsandus, põllumajandus, mere ja rannikuturism jms. Investeeringud mis aitavad kaluritel oma ettevõtete käitamiseks ja teenuste osutamiseks üle minna süsinikneutraalsetele energiaallikatele.

Toetuse määrad:

1. 50% kui tegemist on mikroettevõtjaga, kellel on kalapüügiõigus KPS § 51 lõige 1 tähenduses ning kes saab piisaval määral tulu merekalapüügist.

4. Looduskeskkonna tingimuste parendamine.

Paljud ranna ja sisevete kalanduse jaoks olulised koelmujõed ja ojad on kalade jaoks läbipääsmatud ning vajavad setete eemaldamist kalade rändeteede avamiseks ning kudemistingimuste parendamiseks. Tegevussuuna eesmärk on investeeringute toetamine, mis panustab kala kudealade ja rändteede parendamisse, et soodustada kalavarude taastumist looduslikul teel. Olulised on tegevused, mis aitavad kaasa kala kudemistingimuste parendamisele meres. Olulised on investeeringud tegevustesse, mis tagavad liigilise mitmekesisuse Eesti rannikumeres, kahjustamata seejuures kalurite saake ja

püügivahendeid. Tegevused, mis vähendavad prügi ja kalapüügiga kaasneva mittebioloogiliste jäätmete sattumist veekeskkonda ning aitavad kaasa mereprügi kogumise ja ümbertöötlemise taristu väljaarendamisele. Samuti tegevused, mis suurendavad keskkonnavalast teadlikust, näiteks: talgud, koolitused, sündmused jms. Me ka eelmisel perioodil panustasime päris suures mahus sellesse tegevussuunda ja eesmärk on sellega ka jätkata, samuti võimalusel asustamisega.

Toetuse määrad:

1. 100% kui tegemist on KOV või KOV asutusega
2. 100% kui tegemist on MTÜ või SA-ga kelle põhikirjaline eesmärk on kavarude kaitse või looduskeskkonna parendamine.

5. Kalandus- ja merendustraditsioonide edendamine.

Investeeringute toetamine, mis panustab ranna ja kalanduskogukondade identiteedi tugevdamisse, populariseerib ja tutvustab kalandust laiemale avalikkusele ja säilitab ja edendab kalanduse ja merenduse alast kultuuripärandit. *Näiteks: investeeringud, mis toetavad puhkealade ja muude avalike kasumit mittetaotlevate teenuste väljarändamist sadamates, ajalooliste laurite korrastamist ning kasutuselevõtmist. Kalandust ja merendust tutvustavate sündmuste korraldamist ja kalandus/merenduslaste huvihariduslike laagrite, õpitubade ja koolituste korraldamist. Kalanduse ja merenduse traditsioonide säilitamine, näiteks: trüki, video ja audio kandjate loomine ja eksponeerimine, kalandus/merenduslaste püsiekspositsioonide loomine.*

Toetuse määrad:

1. 90% kui tegemist on KOVi või KOV asutusega.
2. 60% kui tegemist on MTÜ või SA-ga.

6. Kalurite teadmiste ja oskuste edendamine.

Koolituste toetamine, mis suurendavad ranna ja sisevete kalurite teadmisi ja oskusi. Suurendavad võimekust arendada välja uusi teenuseid ja tegeleda tootearendusega ning suurendada digitaalset ja finantsalaseid oskusi jms. Tutvumine teiste Eesti piirkondade kogemustega, näiteks õppereisid. Kalandusettevõtjate koolituste toetamine mis võimaldab neil alustada tegevust teistel tegevusaladel või kalandusettevõtjate koolitused, mis suurendavad ettevõtja töötajate teadmisi ja oskusi.

Toetuse määrad:

1. 60% kui tegemist on MTÜ või SA-ga
2. 50% kui tegemist on mikroettevõtjaga, kellel on kalapüügiõigus KPS § 51 lõige 1 tähenduses.

Sõna võtsid

Sõnavõtjaid ei olnud

2. Kohalt algatatud küsimused

Kohalt algatatud küsimusi ei esitatud

Koosoleku juhataja: Heino Vipp

Koosoleku protokollija: Hille Tänak- Helde